

Loodust avastama

Programmi kirjeldus

„Loodust avastama” on I kooliastme õpilastele mõeldud õppekäik, mille fookus on looduse märkamisel ja uudishimu äratamisel: lapsed vaatlevad maastikku kui tervikut, seejärel otsivad detaile (värvid, kujundid, mustrid), uurivad taimi, loomade tegevusjälgi. Programmis julgustatakse lapsi esitama küsimusi ning oma tähelepanekuid jagama, et kujuneks positiivne looduskontakt ja hooliv käitumine looduses.

Lühikirjeldus

Õppekäigul avastavad 1.–3. klassi õpilased loodust meeltega (vaatan–kuulan–haistan–katsun), uurivad luubiga taimi ja maastiku detaile ning otsivad loomade tegevusjälgi. Ühises kokkuvõttes sõnastatakse, mida märgati ja kuidas looduses turvaliselt ning loodust hoidvalt tegutseda.

Sihtrühm ja keel: algkool (1.-3. klass), eesti/vene

Toimumiskoht: Liivjärve ümbrus Kurtna järvestikus; kokkuleppel võimalik teistes Ida-Virumaa looduslikes paikades.

Aeg: aastaringselt

Kestus: 1-1,5 h

Rühma suurus: kuni 20 õpilast + 2 õpetajat

Hind: 200.00 eurot/ 1 rühm

Rühmade vastuvõtuvõimekus: tavapäraselt 1 rühm korraga, kokkuleppel maksimaalselt 2 rühma. Sõltub ka klsside suurusest.

Õpitulemused (eesmärgid):

Teadmised. Programmi lõpuks õpilane:

- teab, et loodus koosneb elusast ja elutust loodusest ning neid saab uurida vaatlemise ja võrdlemisega;
- teab, et kodukoha looduses elavad erinevad taimed ja loomad ning neil on oma elupaigad;
- teab, miks looduses kehtivad “loodust hoidvad reeglid”.

Oskused. Programmi lõpuks õpilane:

- oskab teha lihtsat suunatud vaatlust (mida ma näen? mis on eriline?);
- oskab kirjeldada nähtut (värv, kuju, suurus, koht) ning jagada tähelepanekuid paarilise/rühmaga;
- oskab luupi kasutades uurida taime/loodusobjekti ning küsida küsimusi;
- oskab looduses liikuda kokkulepitud reeglite järgi.

Hoiakud. Programmi lõpetanud õpilane:

- tunneb huvi looduse vastu ja julgeb küsida;
- väärtustab looduses käitumisel hoolivust (teiste ja elusolendite arvestamine);
- kogeb looduskontakti positiivselt (rõõm avastamisest, märkamise oskus).

Seos õppekavaga

Loodusained, põhikool, I kooliaste:

- 1) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning looduslikke ja tehislikke aineid (materjale); kirjeldab ja rühmitab neid eri tunnuste alusel, tuginedes tehtud vaatlustele ja katsetele;

- 9) kirjeldab taimede, loomade (sh inimese) ja seente välisehitust, toitumist, kasvamist ja liikumisvõimet ning seostab neid elukeskkonnaga;
- 12) teab kodukoha tuntumaid loomi, taimi ja seeni; kirjeldab õpitud loomade eluviise ja elupaiku; oskab vältida loomade ning mürgiste taimede ja seentega seotud ohtusid;
- 20) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodust, teisi ja iseennast;

Üldpädevused (kuni 3)

- Matemaatika, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus (vaatlus, võrdlemine, uurimine lihtsate vahenditega).
- Suhtluspädevus (tähelepanekute sõnastamine, kuulamine, rühmas jagamine).
- Õpipädevus (uudishimu, küsimuste esitamine, oma õppimise mõtestamine “mida ma teada sain?”).

Lõiming

- **Eesti keel:** kirjeldamine, sõnavara (värvid, omadused, elus/eluta, elupaik).
- **Kunst:** looduspäeviku mini-joonistus / “avastuse pilt” (kokkuleppel õpetajaga)
- **Matemaatika:** lihtne võrdlemine (suurem-väiksem, lähemal-kaugemal), mustrite märkamine.

Läbivad teemad

- **Keskkond ja jätkusuutlik areng** – programm aitab lapsel mõista loodust kui tervikut ning kujundab harjumusi, mis hoiavad ja kaitsevad keskkonda (nt “jälgi ei jäta, loodust ei kahjusta”).

Meetodid (aktiivõpe): suunatud vaatlus, meelteharjutused, paaris- ja rühmatöö, loodusobjektide uurimine luubiga, juhendatud arutelu, kokkuvõttering.

Vahendid:

- luubid
- taimede kaardid (peamised puud, põõsad, taimed)
- „avastaja pass“
- Kirjutusalused, pliiatsid

Tegevuste käik (1 h 30 min)

1. **Sissejuhatus ja ohutus (10 min).**
Kohtumine, “kus me oleme?” lühijutt, kokkulepped: püsime koos, liigume radadel, veepiiri juurde ainult juhendajaga, midagi elusat ei lõhu ega võeta kaasa. (Looduskontakt: hetk vaikust ja “kuula, mis hääli on”).
2. **Meelte soojendus “5 asja” (10 min)**
Iga laps leiab: 1 asi, mis on kõige värvilisem; 1 asi, mis on kare; 1 asi, mis lõhnab; 1 asi, mis teeb häält; 1 asi, mis on “kõige huvitavam”. Jagamine ringis.
3. **Maastiku vaatlus ja kirjeldamine (15 min)**
Lapsed kirjeldavad maastikku “värvisõnadega” (mitu rohelist varjundit?), otsivad suuri ja väikeseid detaile. Soovi korral teevad “mini-skeemi” (järv–mets–rada).
4. **Rühmatöö “Minu uurimisnurk” (20 min)**
Rühmad valivad väikese ala/objekti (känd, samblalaik, põõsas, rannaserv) ja uurivad luubiga. Juhendaja aitab küsimustega: “mis see on?”, “mille järgi sa arvad?”, “kes võiks siin elada?”.
5. **Taimestiku uurimine (15 min)**
Valime “lemmikpuu/taime”: vaatame lehte/okkaid, koort, lõhna; võrdleme 2–3 liiki piltkaartide abil.

6. **6Loomade tegevusjälgede otsimine (15 min)**

Otsime jälgi (käbid, näritud oksad, urud, rajad, suled). Juhendaja abiga otsime vastuseid: “kes võis siin käia?” ja “mida ta vajas?”.

7. **Kokkuvõte (5 min)**

Iga laps ütleb ühe lause: “minu tänane avastus...”, “kuidas ma loodust hoian...”.

Hindamine ja tõendus

- **Kujundav hindamine:** juhendaja küsimused ja vahetu tagasiside tegevuste ajal (kirjeldamise, luubi kasutamise, reeglite järgimise kohta).
- **Tõendusmaterjal:** leidude pildikaart “Avastaja-pass” (joonistus + 1–2 sõna/lausungit) ja/või rühma mini-esitlus (soovi korral foto õpetajale).

Ohutus, ligipääsetavus ja õpikeskkond

- **Õpikeskkond.** looduslik raja- ja metsamaastik järve ääres; ilmast sõltuvalt võib olla märg/libe või liivane.
- **Ohutus.** püsime koos; veepiiril liigume ainult juhendajaga; ei joosta; ei maitsta taimi/seeni; arvestame putukate ja puukidega
- **Ligipääsetavus.** Tegevused on kohandatavad (lühem ring, sagedamad pausid). Ratastooliga liikumise sobivus sõltub valitud kohast – vajadusel valime kokkuleppel ligipääsetavama raja.

Juhis õpetajale

- **Enne programmi.**
 - Riietus vastavalt ilmale (kihiline riietus, kinnised jalanõud; vihmakeep vajadusel).
 - Soovitus: joogivesi oma pudelis; putukatõrje; puugikontrolliks sobiv riietus.
- **Eeltöö (soovituslik):**
 - Mõisted: elus/eluta; elupaik; reegel looduses (“ära lõhu, ära häiri, ära viska prügi”).
- **Programmi ajal (õpetaja roll)**
 - Toetab rühmade liikumist ja kokkulepetest kinnipidamist; aitab lastel tähelepanekuid sõnastada.
- **Järeltöö ideed (valik):**
 - Klassiseinal “Avastuste näitus” (joonistused + üks lause).

Koostöö ja tagasiside:

- Enne õppekäiku täpsustame koha, kestuse ja erivajadused; tagasiside küsime õpetajalt pärast programmi (suuline kokkuvõte).

Juhendajad ja kompetents

Programmi viivad läbi kogenud keskkonnahariduse juhendajad; kvalifikatsiooni ja kogemuste kirjeldus on toodud kodulehel. <https://www.matkaklubi.ee/koolitajad/>